

Ápolók Európa és a világ élvonalában – sikerek a nemzetközi versenyeken

Dr. Mártai Istvánné, György Annamária, Dr. Páva Hanna

Állami Egészségügyi Ellátó Központ, Emberi Erőforrás Fejlesztési Főigazgatóság

Jelenleg az egészségügyi pályaválasztás és ezen belül az ápolók képzése több szinten és több belépési feltételhez kötötten lehetséges. Az egészségügyi hivatást választó tanulók motiváltságát az oktatásban résztvevő pedagógusok és szakemberek nagymértékben befolyásolják. Sikereink egyik tükre a megmérettetéseken részt vevők eredménye. A szakmai versenyekkel a Herzbergi motivátor tényezők közül az alábbiakra helyezük a hangsúlyt: elért teljesítmény, elismertség, előmeneteli lehetőségek, nagyobb felelősség, személyes fejlődés.

Az Állami Egészségügyi Ellátó Központ Emberi Erőforrás Fejlesztési Főigazgatóságának egyik tevékenysége a hazai és nemzetközi szakmai versenyeken való részvétel biztosítása az egészségügyi területen tanulókat végző vagy már az ezen a területen dolgozó fiatal szakembereknek, akik szívesen megmérettetnék tudásukat ápolás és gondozás (Health and Social Care) szakmában.

Hazánk a WorldSkills International (WSI) szervezetéhez 2006. május 10-től csatlakozott és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet látta el teljes jogú tagként a nemzetközi versennyel kapcsolatos feladatokat. A Magyar Kormány és az Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (továbbiakban: MKIK) között 2010. november 26-án történt megállapodás értelmében 2011-től a WorldSkills és a EuroSkills versenyekkel kapcsolatos feladatokat az MKIK vette át, és teljes jogú tagként képviseli Magyarországot a WorldSkills International és a WorldSkills Europe szervezetekben.

MI IS EZ A VERSENY?

A világ és Európa legjobb fiatal szakembereinek megmérettetése minden évben más-más országban zajlik. A helyszín kiválasztása a nemzetközi szervezethez beadott pályázat alapján történik, és a WorldSkills Europe nemzetközi szervezet közgyűlése dönt a versenyszervezés jogáról (a 2018-as EuroSkills rendezésének jogát hazánk 2014 májusában kapta meg). Magyarországon a SkillsHungary program részeként a versenyszervezés, a versenyzők felkészítésének koordinálása, helyszínre juttatása, ellátása az MKIK feladata.

A verseny hivatalos nyelve az angol.

A versenyzők felső korhatára a WorldSkills esetében verseny évében betöltött 22 év, EuroSkills esetében a verseny évében betöltött 25 év. Mindkét verseny esetében a verseny évében a 18. életévet betöltött versenyző jelentkezhet.

A VERSENY RÉSZTVEVŐI

Versenyző

A szakmában az adott ország által benevezett versenyző, aki egy előválogató keretei között kerül kiválasztásra. Egy versenyző csak egy EuroSkills, illetve egy WorldSkills versenyen vehet részt. Azon szakmák esetében, ahol a versenyző WorldSkills versenyen dobogós helyezést (I-III.) ért el, vagy kiemelkedő teljesítményéért kiválósági érmet szerzett, a soron következő EuroSkills versenyre válogató verseny nélkül nevezhető, a szakmai támogató egyetértésével az érmes versenyző képviselheti az országot az Európa-bajnokságon. Minden egyéb esetben kötelező a válogatás.

Szakértő

Olyan személy, aki országában szakmájának elismert, releváns tudással és tapasztalattal rendelkező művelője. Feladatköre hasonlít egy edzőére, a verseny előtt részt vesz a nemzeti válogatóverseny feladatainak összeállításában, a versenyző kiválasztásában majd felkészítésében, valamint a nemzetközi verseny előkészítésével kapcsolatos feladatokban. A versenyen a versenyzőjét kísérvé közreműködik az adott szakma versenyének lebonyolításában és a versenyzők értékelésében. A magyar szakértők esetében alapkövetelmény a versenyek hivatalos nyelvének (angol) erős középfokú ismerete.

Felkészítő

A versenyző felkészítésében több szakember vesz részt. Az egészségügy, azon belül az ápolás nagyon széles tudományterület, így minden, verseny szempontjából releváns témakörben az adott terület gyakorlott, elismert képviselői segítik a versenyzőt elméleti és gyakorlati tudásának elmélyítésében. További követelmény a felkészítőkkal szemben a szakma iránti elhivatottság, a szakterülethez kapcsolódó legújabb irányelvek és technológiák ismerete, türelem, segítőkészség, nyitottság az új ismeretekre, a versenyző készségeinek és igényeinek reális felmérése, sikerorientált-ság.

Mentor/mentorok

Tekintettel arra, hogy minden országot csak egy szakértő képviselhet, így az ÁEEK EFF Szakképzés Fejlesztési Főosztályán kijelölt kollégák – mint a verseny fő felelősei – tervezik meg a kiválasztási folyamatot és a kiválasztást követően a felkészítés lebonyolítását, a versenyző mentorálását. Itt zajlik minden döntéselőkészítés, döntéshozatal és a versenyző esetleges problémáinak kezelése. A mentorok szo-

rosan együttműködnek a szakértővel és a felkészítővel egyaránt. Tevékenységük a volt versenyzők mentorálását is magába foglalja.

HEALTH AND SOCIAL CARE – ÁPOLÁS ÉS GONDOZÁS KATEGÓRIA

Intézményünk az egészségügy területén 2013 szeptemberében sikerrel pályázott a 2014. október 2-4. között megrendezett EuroSkills Lille 2014 versenyen történő részvételre – mely egyben a versenyzők szakmai felkészítését jelenti -, azóta minden évben képviseljük magunkat a EuroSkills és WordSkills versenyeken a Health and Social területén. A nemzetközi versenyszervezethez való csatlakozással azt a hosszú távú célt is kitűztük, hogy az egészségügyi – azon belül az ápolói – tevékenység magas presztízsu, elismert hivatássá váljon. Az eredményes szereplésen túl (dobogós helyezések) további cél, a nemzetközi versenytapasztalatok beépítése a hazai oktatási rendszerbe (jó gyakorlatok), a tanulók motiváltságának növelése (pozitív kommunikáció).

A versenyzők kiválasztása egy többlépcsős folyamat, melynek első lépése, hogy az országosan meghirdetett pályázatra beérkező jelentkezési adatok alapján (életkor, nyelvtudás) az MKIK-val egyeztetve értesítjük a jelentkezőket a pályázatuk elfogadásáról. A következő forduló az előválogató verseny, melyen először egy angol nyelvű interjúban vesznek részt a megjelentek. Az interjút követően csak az kezdheti meg az írásbeli (részben angol, részben magyar nyelvű), valamint a gyakorlati feladatmegoldást, aki az interjú alapján megfelelő szintű angol nyelvi ismerettel rendelkezik. A gyakorlati feladat során szakmai zsűri előtt, imitátor segítségével élethűvé tett feladatot kell a résztvevőknek megoldani. A feladat megoldása során minden alkalommal egy váratlan eseménnyel lépünk meg a versenyzőket, így mérve a váratlan helyzetben történő reakcióikat. Az előválogatón 8 versenyző kiválasztása történik meg, akik majd részt vesznek az MKIK-val való együttműködésben lebonyolított döntőn, a Skills-Hungary Nemzeti Válogató versenyen, a minden évben megrendezett Szakma Sztár Fesztivál keretein belül. A döntőn már a nemzetközi sztenderdek figyelembevételével elkészült feladatok megoldását várjuk a versenyzőktől, illetve az értékelés is ennek megfelelően történik.

A döntőt követően az első három helyezést elért versenyző egy – az intézményünk által szervezett, több hónapig tartó – felkészítésen vesz részt. A felkészítés során – különböző, objektív szempontok alapján (szakmai és mentális alkalmasság) – dől el, hogy ki lesz az, aki hármuk közül képviselheti a magyar ápolókat a nemzetközi megmérettetésen.

Ezután következik – az eredményes szereplés elősegítése érdekében – egy maximum 120 napos intenzív, célzott szakmai felkészítés egy előre elkészített ütemterv szerint. A szakmai felkészítés megszervezése, feltételeinek biztosítása, és lebonyolítása a szakmai támogató – jelen esetben az ÁEEK EFF Szakképzés Fejlesztési Főosztály munkatársainak – feladata a szakma szakértőjének bevonásával. A szak-

mai felkészítési ütemtervbe az előző évek tapasztalatait (pozitív és negatív egyaránt) minden évben beépítjük, így egyre teljesebb és sokoldalúbb támogatást kap a versenyző a versenyfeladatok megoldásához.

A felkészítés

Amennyiben a versenyző hivatalosan nevezésre kerül, a szakma minden részletére kiterjedő szakmai felkészítésen vesz részt, melyhez a szakma, versenyszám szponzora minden feltételt – a legkorszerűbb gépeket, a legjobb szakembereket – biztosítja. A felkészítés során célunk nem csak a feladatokra való felkészítés, hanem egy komplex tudás átadása, amelyet a későbbiekben a felkészítésben részt vevők munkájuk során is kamatoztatni tudnak. Ez sok lemondással és energiabefektetéssel járó időszak, melyhez komoly fizikális és mentális állóképesség szükséges. Mindazonáltal a válogató versenyekre történő készüléssel és az azokon való részvétellel a versenytapasztalatokon túl a versenyző elmélyíti, kibővíti szakmai ismereteit, olyan szakembereket, szakmai területek neves képviselőit ismerheti meg, akik jelentősen befolyásolhatják további szakmai tevékenységét, előmenetelét. A szakmai fejlődésen túl a sikeres szereplésért szakmai, erkölcsi és anyagi elismerésben is részesül.

A felkészítés részét képezik az MKIK által szervezett tréningek, melyeket a csapat trénerjei vezetnek. Ezeket az alkalmakon olyan alapkészségek sajátíthatók el, amelyek a versenyre való mentális felkészülésben segíthetik a résztvevőket, illetve a versenyeken jelentkező, stresszel teli szituációkkal való hatékony megküzdést, azok megfelelő kezelését tehetik lehetővé számukra.

Természetesen a kiválasztási folyamat minden évben megtörténik, így a helyezést elért három új versenyző már részt vehet a felkészítésen és segítheti a versenyzőt a versenyfeladatok gyakorlásában is.

WORLDSKILLS ÉS EUROSILLS VERSENYFELADATOK

Feladatok célja

A verseny célja, hogy a különböző szakmákban a világ minden tájáról mérhessék össze tudásukat a versenyzők. Ennek megfelelően a feladatok úgy kerülnek összeállításra, hogy azok szakmai kompetenciákat mérjenek, előre meghatározott sztenderdekhez képest. Ugyan a versenyzők közül többen még tanulmányaikat folytatják, azonban fontos kihangsúlyozni, hogy a Szakmák Olimpiáján nem feltétlenül elegendő az iskolában megszerzett tudás – a sikeres szerepléshez olyan tudásra és gyakorlati készségekre van szükség, mely előzetesen meglévő szakmai tapasztalaton alapul.

Fontos: kiválóságot keresünk („best practice”), a versenyen az átlagos teljesítmény nem elég a jó eredményhez.

A feladatok sikeres teljesítésének kulcsai az ápolás szakmában:

- gyakorlat

- szakmai tudás – feladat változása esetén tudjon alkalmazkodni, lássa át a folyamatokat
- kiemelkedő, magabiztos (angol) kommunikáció minden helyzetben, melyet proaktívan használ
- empátia a beteg felé
- precizitás, pontosság a betegellátásban és az utasítások követésében
- feladatok előre tervezése (bizonyos esetben pontozott feladatként)
- találékonyság
- lámpaláz hiánya, önbizalom

A fenti kompetenciák többsége nem tanítható tankönyvből, azonban ezek kiszűrése már a válogatók során megtörténik.

Feladatok felépítése

A versenyfeladat előkészítésében és a szakma helyszíni lebonyolításával kapcsolatos előzetesen eldöntendő kérdésekben az összes nevezett ország érdekei – szakértők által – képviselve vannak. A cél, hogy a közös munka által így valóban nemzetközi, általános, minden országban elfogadott és ismert sztenderdek szerint kerüljön meghatározásra a versenyfeladat, annak értékelése, valamint a szakma úgynevezett technikai leírása. E technikai leírást minden verseny után már a helyszínen, a versenyek között pedig az online fórumokon folyamatosan frissítik, aktualizálják (új technológiák, eszközök, módszerek).

A feladatok készítésénél fő szempont, hogy a feladatok során a versenyző bizonyíthassa kiváló szakmai képességeit a nemzetközi sztenderdekhez képest, leképezve a valós szakmai környezetet, feladatokat és interakciókat. További szempont, hogy olyan feladatokat végezessen, melyek összességében sokrétűek és a közönség számára vizuálisan is érdekesek, akár oktató vagy figyelemfelhívó jellegűek.

A versenyfeladatok szakmánként eltérő módon készülhetnek. Az Ápolás és Gondozás versenyszámban a feladatokat a szakértők állítják össze, majd a WorldSkills/EuroSkills vezetősége alapos vizsgálat után dönt az elfogadásról. A verseny kezdete előtt 3 hónappal a feladatok leírása a versenyzők számára is publikussá válik, akik ettől az időponttól, már célzottan, a feladatokra koncentrálnak, kezdhetik meg a felkészülést. A versenyszabályzat szerint, ha a feladatokat korábban hozzák nyilvánosságra, 30% változtatást kell közvetlenül a verseny megkezdése előtt megtenni. Azonban a változtatások igen limitáltak, hiszen a fogadó országban a szakértők megérkezésekor a versenyterület már elő van készítve az előzetesen megadott feladatokhoz, tehát a páciensek (akik sok esetben laikusok és „csak” betanulják a betegserepeket) és az eszközök fixek.

A feladatok készítésének keretét a WSSS = WorldSkills Standard Specification (WorldSkills sztenderd specifikáció) képezi, melyet a WorldSkills szervezete készít nemzetközi szakmai szervezetekkel történő egyeztetés után. Minden egyes részfeladatnak és az arra adott pontnak arányosnak kell lennie a WSSS-ben meghatározott kompetenciák relatív fontosságával.

Szakmai kompetenciák körei (szekciói) az ápolás kategóriában, fontosságuk megoszlása százalékban kifejezve:

Szekció	Relatív fontosság
Munka szervezés és irányítás	10%
Kommunikáció és interperszonális készségek	25%
Probléma megoldás, innováció, kreativitás	10%
Igényfelmérés és ellátás tervezése	10%
Betegellátás	35%
Ellátás értékelése	10%

A EuroSkills-en 3 nap alatt 12, a WorldSkills-en 4 nap alatt 16 (átlagosan napi 4) feladatot kell megoldaniuk a versenyzőknek, melyekre egyenként 40 percük van. A szituációk helyben értékelésre kerülnek, azonban előfordulnak más típusú feladatok is.

A feladatok köre:

- gyakorlati feladatok (több manualitást igénylő, pl. sebkötőzés, mobilizálás)
- kommunikációs feladatok (pl. betegoktatás)
- kiegészítő feladatok (pl. munkatervezés írásban, poszter készítés valamely betegség témakörében)

Feladatok helyszíne: berendezett területek, melyek 4 helyszínt szimulálnak:

- kórházi osztály
- szakrendelő
- otthonápolás
- bentlakásos otthon (idős, pszichiátriai stb.)

A felsorolt területeken az alábbi témakörbe tartozó teszt projektek fordulnak elő:

- diabetológia: I-es, II-es típusú diabéteszes beteg gondozása
- gasztroenterológia: sztómás beteg gondozása
- neurológia: hemiplég/ Parkinson-kóros/ sclerosis multiplexes beteg ellátása, otthoni körülmények (balesetveszély) felmérése, tanácsadás életvitelt segítő segédeszközök témakörében
- belgyógyászat: hipertóniás, elhízott, veseelégtelen páciens gondozása
- pulmonológia: COPD-s/asztmás/pneumóniás beteg oktatása, megfigyelése
- onkológia: tumoros beteg megfigyelése, életmódi tanácsadás (emlő tumor)
- ortopédia: csípő/térd műtött/protetizált beteg posztoperatív ellátása, fászlizás, oktatás trombózis megelőzésével kapcsolatban, ROM gyakorlatok
- idős ellátás: demens beteg ellátása, palliatív ellátás

- elsősegély: ájulás, epilepsziás roham, angina, asztmás roham, égett/vágott sebek ellátása, mentőhívás

Kompetencia

A kompetencia kérdése minden évben felmerül. Az országok között igen eltérő az ápolók oktatási rendszere, mellett az egyes képesítésekhez tartozó kompetenciakör is. Egyezményesen segédápolói kompetenciakörben mérjük a versenyzőket, azonban még ez sem egyezik az egyes országokban.

A kérdéses területek:

- betegoktatás: diabétesz, sztóma, bármilyen krónikus betegség
- parenterális gyógyszerbeadás, folyadékpótlás
- oxigén adása

A „jó” versenyző

A versenyzőnek számos tulajdonsággal és képességgel kell rendelkeznie annak érdekében, hogy a versenyen jó eredményt érhesen el. Fontos, hogy elhivatott legyen szakmája iránt, beszéljen angolul, ne féljen a szerepléstől, versenyzéstől, képes legyen nyomás alatt is precíz munkát végezni. Mindezek mellett fontos, hogy szeresse a kihívásokat, akarjon és merjen tapasztalatot szerezni, utazni és országunkat képviselni.

Jelen cikket azzal a céllal állítottuk össze, hogy a versenyt minél szélesebb körben megismerjék és terjesszék az egészségügyi területen dolgozók – oktatók és tanulók egyaránt. Közös célunk az egészségügyi szakma, ezen belül az ápolói hivatás elismertségének növelése, melyhez a versenyen elért eredmények nagymértékben hozzájárulnak. Valljuk, hogy megfelelően képzett, elkötelezett, a munkáját valóban hivatásként végző egészségügyi szakdolgozók nélkül nem lehet minőségi gyógyítást végezni, illetve az ellátórendszert sikeresen működtetni. Az ápolás egyike a társadalom kulcsfontosságú funkcióinak, melynek szakmai, társadalmi szerepe és felelőssége felbecsülhetetlen.

A Health and Social Care kategóriában az alábbi eredményeket érték már el az általunk indított versenyzőink:

Fehér Zsuzsanna és Gál Mónika Patrícia a Franciaországban megrendezett EuroSkills Lille 2014 versenyen

csapatban bronzérmert szerzett. A következő évben Biró Andrea a Brazíliában megrendezett WorldSkills Sao Paulo 2015 versenyen 13. helyezett lett, míg a tavaly Svédországban megrendezett EuroSkills Gothenburg 2016 versenyen Varga Tamás 6. helyezést és átlag feletti teljesítménnyel kiválósági érmert szerzett. Simon Zsolt 2017-ben Abu Dhabiban a 12. helyezést szerezte meg.

2017-ben a felkészítés során Simon Zsoltnak lehetősége volt részt venni a május 15-e és 18-a között megrendezett Taitaja 2017 nevű finn szakmai döntőn Helsinkiben, ahol már összemérhette tudását külföldi versenyzőkkel. Szakértőjével együtt lehetőségük volt beleslátni a finn versenyzők kiválasztásának folyamatába, megismerkedni a finn egészségügyi oktatási rendszerrel is.

2018-ban hazánkban került megrendezésre a EuroSkills 2018 Budapest verseny, ahol Varholik Dávid ezüstérmert szerzett.

Az idei évben az oroszországi Kazanyban rendezték a WorldSkills versenyt, itt Orosz Nikolett 19 versenyző közül az előkelő 6. helyet szerezte meg és átlag feletti teljesítménnyel kategóriájában kiválósági érmert szerzett. Bízunk benne, hogy az eddigi jó tendencia folytatódik, és évről évre kiváló teljesítménnyel érnek el jó eredményeket versenyzőink.

György
Annamária és
Dr. Páva Hanna